

ВІДДІЛ ЗОВНІШНІХ ЦЕРКОВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
Московського Патріархату

Голова ВЗЦЗ звершив Літургію в престольне свято московського храму свв. мучеників Михайла і Федора на Чернігівському подвір'ї

З жовтня 2021 року, в день пам'яті святих мучеників і сповідників Михайла, князя Чернігівського, і боярина його Федора, чудотворців, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату, ректор Загальноцерковної аспірантури та докторантури імені святих рівноапостольних Кирила і Мефодія митрополит Волоколамський Іларіон звершив Божественну літургію в московському храмі, присвяченому цим святим. Храм входить до комплексу Чернігівського Патріаршого подвір'я, в будівлях якого розміщується Загальноцерковна аспірантура і докторантура.

За Божественною літургією архіпастиреві співслужили проректор Загальноцерковної аспірантури з навчальної роботи ієромонах Павло (Черкасов), клірики подвір'я.

Після сугубої ектенії митрополит Іларіон підніс молитву, що читається під час розповсюдження згубної пошесті.

Після закінчення богослужіння Владика звернувся до віруючих зі словом:

В ім'я Отця і Сина і Святого Духа!

«Хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за Мною. Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, а хто погубить душу свою заради Мене і Євангелія, той спасе її» (Мк. 8. 34-35). «Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім і грішному, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Отця свого з святыми ангелами» (Мк. 8. 38).

Ці слова ми чули в сьогоднішньому євангельському читанні. Вони як не можна більш підходять до тієї події, яку ми сьогодні святкуємо - дня пам'яті мучеників Михайла і Федора Чернігівських, небесних покровителів нашого святого храму.

Що значить «душу зберегти» і «душу погубити»? Що мав на увазі Ісус Христос, вимовляючи ці слова? Під словом «душа» в даному випадку мається на увазі життя людське, а «зберегти» її - означає те, що люди завжди дуже піклуються про те, щоб зберегти собі життя, продовжити його, уникнути небезпек. Але Господь говорить про те, що якщо людина своїм життям пожертвує або якщо життя буде від неї відібрано в ім'я Його, в ім'я Євангелія, то тоді людина і збереже своє життя (душу), тобто вона врятує свою душу.

Святий благовірний Михайло Чернігівський і вірний його боярин Федор в повній мірі виконали в своєму житті і своїй смерті слова, які ми сьогодні чули.

Це був сумний час для Русі - перша половина XIII століття. Русь, що роздиралася княжими міжусобицями, була настільки ослаблена, що опинилася в васальній залежності від Золотої Орди. І кожен князь, який приходив до влади, перш ніж вступити в правління, повинен був отримати ярлик, тобто мандат від монгольського хана.

Ще будучи молодою людиною, Михайло успадкував Чернігівське князівство. Правив він благочестиво і праведно, люди його любили і шанували. Деякий час він був також князем Новгородським. Якийсь час був великим князем Київським. Але кожен раз, після того як його запрошували на правління в якесь інше князівство і він вступав в правління, він повертався до свого рідного і улюбленого Чернігова.

І ось настав момент, коли монгольський хан викликав його, щоб він отримав ярлик на князювання. Михайло розумів, що подорож в Орду пов'язано з ризиком для його життя, але іншого шляху не було. І він відправився в чужу країну, де вже знали про те, що князь Михайло шукає союзників в боротьбі проти Орди, щоб звільнитися від ненависного руським людям монгольського ярма. Тому чекали його не тільки для того, щоб вручити ярлик, але, перш за все, щоб випробувати його на вірність ханові.

Коли князь прибув, йому сказали, що перш ніж підійти до хана, він повинен пройти через язичницький обряд - очисне багаття. Пройшовши через нього, він повинен поклонитися богам, яких шанували монголи. Але благовірний князь, вихований в православній вірі і твердий в цій вірі, як діамант, сказав: «Я можу поклонитися тільки одному Богу. Хану я готовий служити як земному володарю, але чужим богам поклонитися не буду». За це він зазнав багато тортур і помер через відсікання голови. Після смерті князя Михайла, його вірному боярину Федору було запропоновано замість нього князювання, а й він відмовився пройти через язичницький обряд, і також був обезголовлений.

Шанування цих двох святих мучеників почалося відразу ж після того, як на Русі стало відомо про їх мученицький подвиг. Хоча їх тіла були кинуті на розтерзання диким звірам, благочестивим християнам вдалося зберегти їх останки і перевезти до Чернігова, де вони були урочисто поховані.

При Івані Грозному мощі святих мучеників за його вказівкою були принесені в столий град Москву. Саме тут, на цьому місці, цар Іван Грозний зустрів мощі святих мучеників. На згадку про цю подію і був поставлений цей храм - навпроти церкви Усікновення глави Іоанна Предтечі.

Ми прославляємо сьогодні святих мучеників - Михайла, князя Чернігівського, і боярина його Федора - як людей, які в своєму житті і смерті явили вірність Господу Ісусу Христу. Вони обрали життя вічне замість життя тимчасового, і погубили своє життя для того, щоб зберегти і його, і життя багатьох людей, бо вмирали вони не тільки за Христа, але і за свою рідну землю.

Святий благовірний князь Михайло став першим мучеником в Орді. За ним послідували інші мученики. Свята Церква шанує їх усіх, бо вони піклувалися про свій народ, не пощадили власного життя заради своїх людей і виконали заповіт Господа Ісуса Христа, явивши в своєму житті і своїй смерті вірність Господу.

Прославляючи святих мучеників Чернігівських, молимося їм про те, щоб вони допомогли і нам мати тверду і міцну віру. Щоб і ми усвідомлювали, що крім життя земного є життя вічне, і що піклуватися треба не про збереження життя земного, але про спасіння душі в житті вічному, а шлях до цього лежить через сповідання Господа Ісуса Христа.

Господь закликає нас відкрито сповідувати Його перед людьми. Для цього в наш час немає ніяких перешкод. Були часи, коли християнам доводилося приховувати свою віру і ховатися від гонителів. Але зараз в цьому немає ніякої необхідності. Тому кожен з нас покликаний бути не тільки віруючим, але і апостолом, проповідником Христа, і розповісти про Христа всім, хто здатний почути це слово. Нікому нічого не нав'язуючи, і в той же час не упускаючи можливості розповісти про Того, Хто, будучи Богом вочлоченим, дає життя і вічне спасіння кожній людині.

Будемо молитися до святих мучеників Михайла і Федору Чернігівських, щоб Господь, за їх заступництвом, кожному з нас дарував міцну віру і бажання слідувати євангельським шляхом, що веде до Царства Небесного. Амінь.

Всіх вас вітаю з престольним святом нашого святого храму. Бережи вас усіх Господь ».

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/88174/>